

PELVİS ÇAPLARINA ETKİ EDEN FAKTÖRLER ÜZERİNE ÇALIŞMA (x)

Sacide Karakaş (xx)

ÖZET:

1000 kadın üzerinde yaptığımız araştırmamızda, pelvis (çaplarının) gelişmesinde, boy, yaş, çalışma (bedenen), gebelik (çok sayıda doğum) faktörlerinin etken olduğu, çevre faktörünün ise etkilemediği istatistiki sonuçlarla ıespit edildi.

GİRİŞ ve AMAÇ :

Pelvis şekilleri ve çapları üzerine pekçok araştırma yapılmıştır. Birçok kitapta kadın pelvis ölçülerine, medeni durum, yaş, boy, çevre, spor ve beslenmenin etki edebileceği ileri sürülmüştür. Fakat bunların ne ölçüde ve hangi çapların gelişmesine daha etkili olduğu üzerinde durulmamıştır.

Günümüzde pelvis darlıklarının belirlenmesinde röntgen pelmetre kullanılmaktadır. Fakat röntgen pelvimetrenin zararlarının çok fazla olması, neticesinde doğacak çocuklarda pekçok zararlar görülmektedir.

Rodonsky W. John, A. Nellie 154 hasta üzerine yaptıkları çalışmada, Radyo-Radyolojik Pelvimetreden zarar gören hasta sayısının fazla olduğunu, Mac Mahsun, Kuzeydoğu Amerika'da yaptıkları çalışmada 732 çocuğun doğum öncesi ışın uygulaması nedeniyle lösemi olduklarını X- Işınının blösemide % 40 etkili olduğunu tespit etmişlerdir (12).

Çalışmamızda diştan, pelvimetre ile pelvis ölçümü yapılarak, çeşitli faktörler göz önünde bulundurularak kadınların pelvis çapları konusunda fikir edinebilmesi, toplumumuzda tam anlamıyla yerleşmemiş olan gelişme çağındaki kız çocuklarının muayenelerinin yapılmasına, vücut gelişiminin tam olabilmesi için gerekli faktörlerin teminin hiç olmassa kadın doğumcular tarafından bilinmesi ve ailelerin bu konuda uyarılması gereklidir. Amacımız yetiştirme çağındaki çocukların vücut gelişmelerinin izlenmesi zaman zaman (belirli periodlarla) hekim kontrolünden geçirilmesi konusunda uyarmaktır.

(x) Bilim Uzmanlığı Tezinden alındı.

(xx) Atatürk Üniversitesi Hemşirelik Yüksek Okulu Yardımcı Doç. Dr.

MATER ve METOD

Çalışmamız Erzurum Numune, (Sosyal Sigortalar Kurumu), Araştırma Hastanesinde Nisaiye servislerine ve polikliniğe muayene için gelen kadınlardan rast gele yöntemiyle seçilen 10000 kadın üzerinde yapıldı.

Pelvisin dış kuturları Martin Pelvimetresi kullanılarak sırt üstü yatar pozisyonda ölçüldü. Ölçümler daha önceden hazırlanan anket formlarına geçirildi. Veriler X^2 bağımlılık testinde değerlendirildi.

BULGULAR

Araştırma kapsamına alınan 1000 vakada pelvisin dış kuturlarının boy, yaş, gebelik sayısı, medeni durum, çalışma (kırsal kesimde bedenen çalışma), spor yapmaları göz önünde tutularak yapılmıştır.

Elde ettiğimiz sonuçlara göre de pelvis dış kuturlarının boy, yaş, doğum sayısı, medeni durum, çalışma ile bağımlı olduğu kuturlarda yapılan ölçümlerde gelişme olduğu görülmüştür.

Tablo: I Pelvisin dış kuturlarının boy ile bağımlılığı.

Bağımlılık	X^2
Distantia Spinarum ile boy arasındaki bağımlılık	28,59
Distantia Cristarum ile boy " "	39,69
Distantia İntertorochanterica ile boy, arasındaki bağımlılık	51,70
Conjugata externa ile boy arasındaki bağımlılık	37,02
X^2 140,05 : 23,685	
X^2 140,01 : 29,141	

Pelvisin dış kuturlarının tamamının boy ile bağımlılıkları vardır. Boy arttıkça, kuturların arttığı görülmektedir.

Tablo : 2 Pelvisin dış kuturlarının yaşlara göre bağımlılıkları

Bağımlılık	X^2
Distantia Spinarum ile yaş arasındaki bağımlılık	91,61
Distantia Cristarum ile yaş arasındaki bağımlılık	166,03
Distantia İntertorochanterica ile yaş arasındaki bağımlılık	69,28
Conjugata externa ile yaş arasındaki bağımlılık	77,91
X^2 140,05 : 23,685	
X^2 140,01 : 29,141	

Yaş faktörünün de pelvisin dış kuturlarının genişlemesinde önemli derecede bağımlılık bulunmaktadır.

Tablo: 3 Pelvis dış kuturlarının gebelik durumlarına göre bağımlılıkları.

Bağımlılık	X ²
Distantia Spinarum ile gebelik sayısı bağımlılığı	43,29
Distantia Cristarum ile gebelik sayısı bağımlılığı	130,85
Distantia İntertorochanterica ile gebelik sayısı bağımlılığı	64,34
Conjugata externa ile gebelik sayısı bağımlılığı	68,62
X ² 80,05 : 15,507	
X ² 80,01 : 20,090	

Gebelik sayısı ile pelvisin dış kuturlarının genişlemesinde önemli derecede bağımlılık olduğu tespit edildi.

Tablo : 4 Pelvisin dış kuturu ölçümlerinin kadınların çalışma durumu ile olan bağımlılığı

Bağımlılık	X ²
Distantia Spinarum ile çalışma durumu bağımlılığı	1,38
Distantia Cristarum ile çalışma durumu bağımlılığı	22,83
Distantia İntertorochanterica ile çalışma durumu bağımlılığı	12,33
Conjugata externa ile çalışma durumu bağımlılığı	10,35
X ² 20,05 : 5,991	
X ² 60,01 : 9,210	

Ölçümleri yapılan 1000 kadından 564 kişide bedenlen çalışıyordu. Bunların ölçümlerinin istatistiki sonuçlarına göre sadece Distantia Spinarum'un bedenlen çalışmasıyla bir bağımlılığı olmadığı, diğer kuturların gelişmesinde bağımlı olduğu tesbit edildi.

Tablo : 5 Kuturların, kişilerin yaşadıkları yer ve yöresel çocuk büyütme büyütme teknikleri ile bağımlılığı.

Bağımlılık	X ²
Distantia Spinarum ile yaşadıkları yer ve yöresel büyütme teknikleri	15,81
Distantia Cristarum " " " " "	27,71
Distantia İntertorochanterica ile yaşadıkları yer ve yöresel büyütme teknikleri	3,08
Conjugata externa " " "	2,38
X ² 40,05 : 9,488	
X ² 40,01 : 13,275	

Yaşadıkları yer ve yöresel çocuk büyütme tekniklerine göre pelvis kuturları arasındaki bağımlılığa bakıldığında ise etkilemediği istatistiki sonuçlarla tespit edildi.

İstatistiki verilere göre Dist. spinarum'un X2 40,05; 9,488 (15,81) Dist. Cristarum'un X2 40,05 : 9,488 (27,71) nisbetinde bağımlılık olduğu, diğer kuturlarda hiçbir bağımlılık olmadığı tesbit edildi.

TARTIŞMA

Erzurum'un çeşitli hastahanelerindeki Kadın Doğum Servisi ve Polikliniklerine muayene için gelen 1000 hasta üzerinde yaptığımız pelvisin dış kuturlarının Ölçümleri boy, yaş, gebelik sayısı, çalışma durumu, yetiştirme yerleri ve yöresel büyütme tekniklerine göre bağımlılıkları incelendi.

A- Boy Faktörüne Göre :

Tomas; 686 yetişkin kadın üzerinde yaptığı araştırmada uzun boylu kadınların daha geniş pelvis ölçülerine sahip olup, kısaların ise bunun aksi olduğu tezinin her zaman doğru olmadığını açıklamıştır(1).

BORA; Pelvis justaminor vak'alarında boy göz önünde bulundurulunca; bazı vak'aların normal boyda (160 cmb) olmalarına karşın çok kısa boylu (145-150 cm.) kadınlarda rastlandığını ileri sürmektedir(2).

GÖRGÖÇ; İri yapılı, iri kemiklerde pelvisin android olduğunu(7), Kocatürk ise boy uzunluğunun pelvis ile ilgisinin değerlendirilmesini belirtiyor (8).

Araştırmamızın sonuçları ise Tomas'ın düşüncesine uymamakta; Bora, Görgöç, Kocatürk'ün sonuçlarının paralelindedir.

B- Yaş Faktörü:

Çanga; Kadındaki pelvis genişliğinin yaşla ilgili olduğunu belirtmekte(3).

Bora; 300 kadın üzerinde yaptığı araştırmada yaştan pelvis çaplarının genişlemesine etken olduğunu tesbit etmiştir(2).

Tomas; 5-15 yaş arasındaki 10 2 kın pelvisleri arasındaki mukayesesinde 12 yaşından büyüklerde pelvisin diğerlerine göre geniş olduğunu tesbit etmiştir(6).

Odar ise gelişme sırasında pelvisin bütün parçaları aynı zamanda, drğişik yönlerde aynı derecede büyümediklerini belirtmektedir(9).

Bizim sonuçlarımızda diğer çalışmaları doğrular durumdadır.

C- Çalışma Faktörü:

Çanga; pelvis gelişmesinin aileden irsiyetle geçtiğini hormonal faktörlerin, harici mekanik tesirlerin sosyal ortamın, mesleki çalışmanın etkisi olduğunu ileri sürmektedir(3).

Yaptığımız çalışmada ise tedenen çalışan kadın grubu ile çalışmayanların sayılarının çok yakın olmasına rağmen istatistiki veriler, bedenlen çalışan (köylü kadınlar) kadınların pelvis çaplarının saha geniş olduğunu göstermiştir.

Ç- Gebelik Faktörü:

Bazı yazarlar genç yaşta doğum yapan ve doğum sayısı fazla olan kadınlarda pelvis çaplarında değişme olduğu ve bu olay 1-2 doğum sonraki doğumların daha kolay oluşuyla belirtiliyor (3,7,8,10,13).

Çalışmamızda da doğum yapan kadınlarda, doğum yapmayanlara oranla pelvis çaplarının daha geniş olduğu literatürü doğrulamaktadır.

D- Çevre Faktörü:

Çanga, Erdem, Gardner, Özberk; pelvis gelişmesinde beslenmenin, hormonların, psikolojik etkenlerin, çevrenin, iklimin hatta giyimin etkili olduğunu ileri sürmektedirler(3,4,15,11).

Bizim araştırmamızın sonuçları ise çevre faktörünün etken olmadığını göstermektedir.

STANDİNG ON THEFACTORS AFFECTİNG PELVIC CALİPRES

SUMMARY:

In this study on 1000 females, it was determined that height age, worhng, pregnancy (multi) had an effecton the development of pelvic radii, while environmental factors had no effect onit. It was concluded that the persons on their pu-bertal period should be detected withrepet to their development and controlled at times by physician.

KAYNAKLAR

- 1- Basmajian J.v., Grants Methot of Anotomy E.S. Livingstone td. Edinburgh and London, 1967.
- 2- Bora E., Doçentlik Tezi, İstanbul Üniversitesi Kadın Doğum Klinigi.
- 3- Çanga Ş. Önder İ., Propedotik Kadın Doğum, Ankara Üniversitesi, Tıp Fakultesi Yayınları 14. Baskı. Sayı: 348.
- 4- Erdem Y.: Jinekoloji Persons ve Sommers A.Ü. Yayınları, No: 279, Baykır Matbaası Ankara, 1972.
- 5- Gardner E., M.B., Gray Donult J. Ph. Anatomi,: Ronar O'rahilly, M.S., M.D. third edition 1969 by W.B. Salindes Company Philadelphia-Toronto London.

- 6- Granz B.J., C. Basmajian J.V.: Grants Metot of Anatomi The Wiliams and Wilkins laup seventh Edition Baltimore, 1965,
- 7- Gürgüç A.: Doğum Bilgisi, Ankara Üniv. Tıp Fakültesi Yayını, Sayı: 730 4. Baskı, 1978.
- 8- Kocakürk U. Doğum Bilgisine Giriş, Atatürk Üni. Tıp Fakültesi Yayını, Erzurum, 1977.
- 9- Kuyucu Y.: Osteoloji Ders Notları, Atatürk Üniversitesi Tıp Fakültesi Erzurum, 1982.
- 10- Öncel, B.: Doğum Kitabı, 2. Baskı, Yenilik Basımevi İstanbul, 1967.
- 11- Özbek T. : İhtisas Tezi, Ankara Üni. Kadın Doğum Kliniği, 1972.
- 12- Radomsky J.W. M.D. Efficacy of Pelvimetry, Journal of the Canadion of Radiologagist Volume 31, March, 1980.
- 13- Wischnitzer: Outline of Human Anatomy The Blaksitan Division Mc Grov-Hill Book Company, in Newyork Toronto, 1963.